

**Ministerieel besluit houdende bescherming als monument van
herdenkingsmonument WO I voor de Belgische Compagnie Cyclisten
in Oordegem te Lede**

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, l, 7;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010, 7 juli 2010, 24 september 2010, 19 november 2010, 13 mei 2011, 10 juni 2011, 9 september 2011 en 14 oktober 2011;

Gelet op het ministerieel besluit van 24 januari 2012 houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van als monument te beschermen herdenkingsmonument WO I voor de Belgische Compagnie Cyclisten te Oordegem te Lede;

Gelet op de behandeling van de uitgebrachte adviezen en ingediende bezwaren door Onroerend Erfgoed op datum van 17 oktober 2012, zoals voorgelegd aan de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 6 december 2012,

BESLUIT:

Artikel 1. Wordt beschermd overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012:

Wegens de historische en de artistieke en de sociaal-culturele waarde:

- als monument

Herdenkingsmonument WO I voor de Belgische Compagnie Cyclisten in Oordegem, gelegen te

LEDE (Oordegem), Grote Steenweg z. nr.

bekend ten kadaster:

LEDE, 5de afdeling, sectie E, perceelnummer 272C deel, zoals afgebakend op bijgevoegd plan

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Historische waarde:

Het herdenkingsmonument is een initiatief van de Oud-Burgerwachten van Brussel met financiële steun van het gemeentebestuur van Oordegem, In 1926-1927 werd het herdenkingsteken plechtig ingehuldigd te Oordegem voor de gesneuvelde Belgische burgerwachten en gendarmen. De stoet werd voorafgegaan door het muziekkorps van het Tweede Linieregiment van Gent.

Historische, in casu militair-historische waarde:

Ter herdenking van de gevallen van de Belgische Compagnie Cyclisten, die zich moedig heeft verzet tegen de Duitse overmacht, werd een monument opgericht rechtover de Fauconiermolen te Oordegem.

Het herdenkingsmonument is opgericht op een betekenisvolle militair-historische plaats, op de landelijke locatie in de nabijheid van de Fauconiermolen te Oordegem waar in 1914 een zware militaire confrontatie plaatsvond tussen de vrijwillige Burgerwachten en de overmacht van het Duitse leger.

Op 6 september 1914 komt een Belgisch korps van 1000 soldaten en vrijwilligers te Melle aan om er stelling te nemen tegenover een Duitse overmacht van 42 000 soldaten. Nog diezelfde dag geraakt een Compagnie Cyclisten van de Brusselse Burgerwacht in een hinderlaag aan de Fauconiermolen te Oordegem, in de voorpost van de immense Duitse Divisie, die richting Gent trekt. Aan de molen komt het tot een treffen tussen de Duitse Ulanen of verkenners van het reservistenleger onder leiding van generaal von Boehn en tussen de Brusselse Burgerwachten, die deel uitmaakten van een compagnie Jagers te Paard, samen met gendarmen van het eskadron Lebrun. De dodentol is hoog. De kapitein-commandant van de groep cyclisten, Edmond Koning, afkomstig uit Sint-Lambrechts-Woluwe, komt er om het leven, samen met Léon Esser, twee burgerwachten en een gendarme. Oordegem wordt de volgende dag onder de voet gelopen door de massa Duitse troepen.

Artistieke waarde:

Meerdelig sober maar sterk geometrisch opgebouwd monument in hardsteen met kenmerken van de art-decostijl. Centraal een obelisk geflankeerd door twee kleinere afgedekte muurplaten, waarop de teksten staan. De hoge obelisk met vooruitspringende voet eindigt op een diep ingesnoerde, driedelige getrapte torenvorm bekroond met een bol. Op de voorzijde een verdiept blind veld waarin een

reliëfvoorstelling van een zwaard in het arduin is uitgewerkt; met daarop het woord PAX. Het geheel staat op een tweedelig breed getrapte arduinen basis. Het gedenkteken is een ontwerp van architect Pierre DEVOS. (gesigneerd)

Sociaal-culturele waarde:

Als zijnde de materialisatie van het herdenken van een collectief trauma. Het herdenkingsmonument refereert naar een huldebetoon voor de heldhaftige, maar weliswaar hopeloze strijd van de Compagnie Cyclistes van de vrijwillige Brusselse Burgerwachten in een treffen met de Duitse overmacht.

De oprichting gebeurde met een financiële steun van het gemeentebestuur van Oordegem. Niettemin werden de opschriften op het monument in eentalig Frans opgesteld, wat kenmerkend was voor de toenmalige politieke tijdsgeest.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 5 juni 2009 en 4 december 2009 en 10 juni 2011 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006, 18 september 2009, 11 januari 2010 en 2 augustus 2011).

Brussel,

18 FEB. 2013

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS